

DRŽAVNA AGENCIJA ZA ISTRAGE I ZAŠTITU
FINANSIJSKO-OBAVJEŠTAJNO ODJELJENJE

PRANJE NOVCA I FINANSIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI
Statistički podaci i otkrivene tipologije u 2021. godini

Oktobar 2022. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. PRAVNI OKVIR.....	4
3. ORGANIZACIONA STRUKTURA.....	5
4. STATISTIČKI POKAZATELJI.....	6
4.1. Statistički pokazatelji o prikupljenim podacima.....	6
4.2. Statistički pokazatelji o podacima prikupljenim od nadležnih institucija.....	9
4.3. Statistički pokazatelji o korištenju prikupljenih podataka.....	9
5. MEĐUNARODNA SARADNJA	13
6. OSTALE AKTIVNOSTI.....	15
6.1. Projekat tehničke nadogradnje AMLS-a.....	15
6.2. Procjena rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH.....	16
6.3. Radna grupa za izradu prijedloga Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti imenovana od strane Vijeća ministara BiH.....	16
6.4. Delegacija Bosne i Hercegovine pri Komitetu eksperata Vijeća Evrope za evaluacije borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma (BiH Moneyval delegacija).....	16
6.5. Konferencija strana ugovornica Varšavske konvencije.....	17
6.6. Učešće u evaulaciji Republike Poljske.....	17
6.7. Povratne informacije obveznicima po prijavama sumnjivih transakcija za 2020. god...17	
7. TIPOLOGIJE PRANJA NOVCA	18
8. PLANIRANE AKTIVNOSTI FOO-A ZA NAREDNI PERIOD.....	20
9. KORISNI LINKOVI.....	21

1. UVOD

Finansijsko-obavještajno odjeljenje (u daljem tekstu: FOO) Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: Agencija) predstavlja centralnu finansijsko-obavještajnu jedinicu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH) koja funkcioniše u skladu sa međunarodnim standardima u oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

U skladu sa Zakonom o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu i Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, FOO obavlja poslove koji se odnose na sprečavanje, otkrivanje i istraživanje operacija pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, poslove koji se odnose na promovisanje saradnje između nadležnih organa BiH, Federacije BiH (u daljem tekstu: FBiH), Republike Srpske (u daljem tekstu: RS) i Brčko distrikta BiH (u daljem tekstu: BDBiH) u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i na promovisanje saradnje i razmjene informacija s nadležnim organima drugih država i međunarodnih organizacija zaduženih za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Prvi Zakon o sprečavanju pranja novca stupio je na snagu 28.12.2004. godine, a dana 29.06.2005. godine FOO je primljen u Egmont grupu finansijsko-obavještajnih jedinica¹ (u daljem tekstu: FOJ). Od navedenog perioda, u dva navrata je donesen novi Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i trenutno je na snazi Zakon iz 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 47/14) i Zakon o izmjenama i dopunama istog Zakona iz 2016. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 46/16).

Zakonodavni i institucionalni okvir u BiH je takav da sistem sprečavanja, otkrivanja i istraživanja krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH nije u nadležnosti samo jedne institucije već se radi o oblasti koja je u nadležnosti institucija na svim nivoima vlasti uz zakonsko definisanje uloge svih učesnika sistema, te njihove obavezne međusobne interakcije i saradnje.

Primarni zadatak FOO-a je da prima, prikuplja, evidentira i analizira informacije, podatke i dokumentaciju, te istražuje i prosljeđuje rezultate analiza i/ili istraga nadležnim tužilaštvima i drugim nadležnim organima, kako u BiH tako i u inostranstvu, koji istražuju krivična djela pranja novca i/ili finansiranja terorističkih aktivnosti.

Ukoliko FOO sumnja u pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti u vezi s nekom transakcijom ili licem ovlašteno je za privremeno obustavljanje te transakcije ili transakcija u trajanju do pet radnih dana kao i za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja klijenta u trajanju do šest mjeseci.

---

¹ Jedinstveno tijelo 166 finansijsko-obavještajnih jedinica koje pruža platformu za sigurnu razmjenu stručnosti i finansijsko-obavještajnih podataka za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

FOO neposredno postupa po naredbama i zahtjevima tužilaštava, kako u djelokrugu nadležnosti propisanih Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, tako i po zakonima o krivičnom postupku.

FOO je nadležan i da drugim organima u BiH i inostranstvu samoinicijativno dostavi odgovarajuće podatke, informacije i dokumentaciju koji se prikupe u skladu s Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, a za koje procijeni da bi mogli biti značajni tim organima pri donošenju odluka iz njihove nadležnosti u vezi sa istraživanjem krivičnih djela pranja novca, predikatnih krivična djela i finansiranja terorističkih aktivnosti.

FOO obavlja i poslove koji se odnose na predstavljanje BiH u međunarodnim tijelima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao što je učešće u Delegaciji BiH pri Komitetu eksperata Savjeta Evrope za evaluaciju borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: Moneyval), kao i Delegaciji BiH pri Konferenciji strana ugovornica Konvencije Savjeta Evrope o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma – Varšavska konvencija.

Pored navedenog, FOO aktivno učestvuje u aktivnostima unapređenja borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kroz učešće u projektima, obukama obveznika iz Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i obukama službenika nadležnih organa u BiH.

Podaci, informacije i dokumentacija prikupljeni po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti su obavještajnog karaktera i koriste se u svrhu sprečavanja i otkrivanja pranja novca, predikatnih krivičnih djela i finansiranja terorističkih aktivnosti.

2. PRAVNI OKVIR

Poslovi i zadaci iz nadležnosti FOO-a propisani su sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima:

- Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH", broj 47/14 i 46/16);
- Zakonom o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Službeni glasnik BiH“, broj 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12);
- Pravilnikom o sprovođenju Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH", broj 41/15);
- Uputstvom o načinu popune obrazaca i elektronskog unosa podataka za prijavu novčanih transakcija od strane obveznika ("Službeni glasnik BiH", broj 41/15);
- Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Državne agencije za istrage i zaštitu broj: 16-09-02-721-13/13 od 06.10.2014. godine.

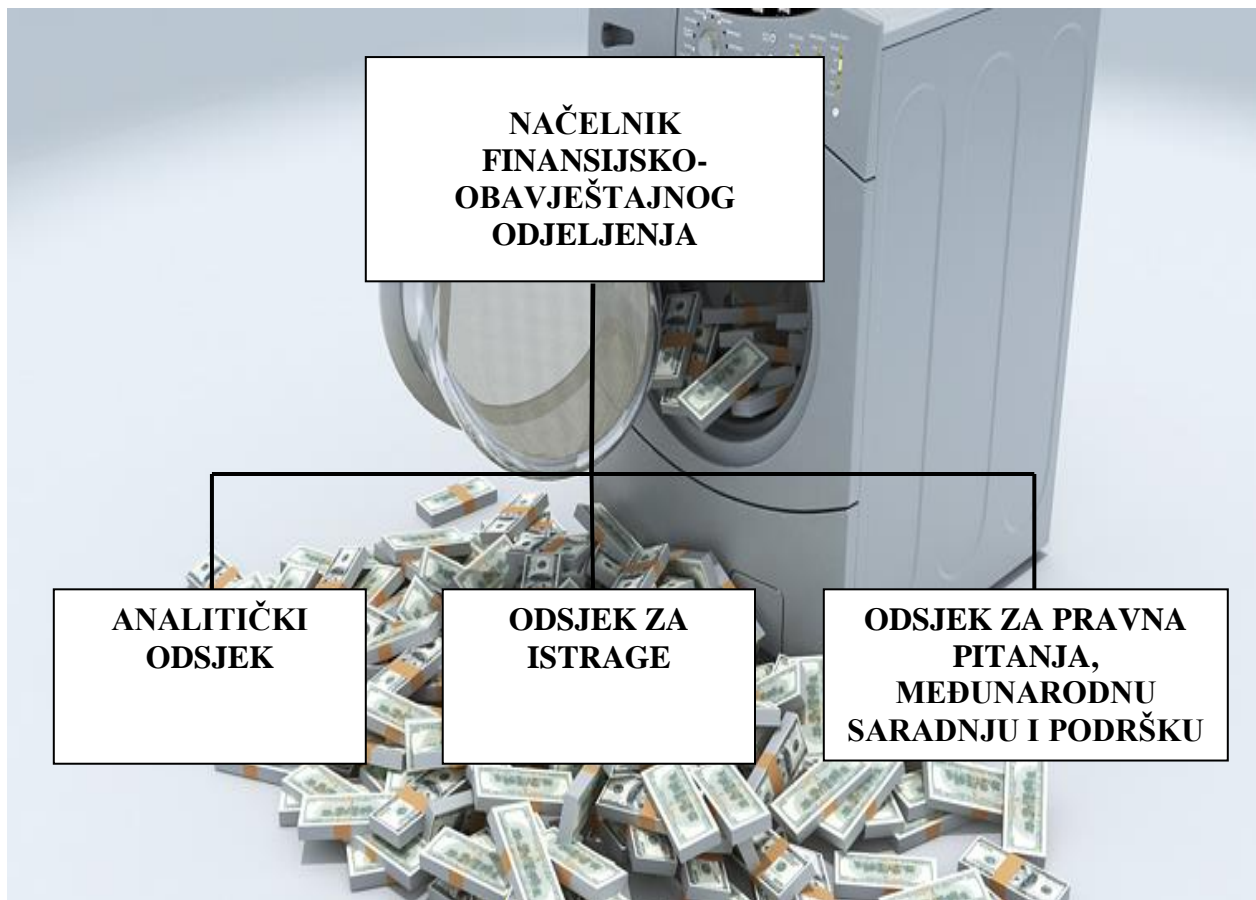
3. ORGANIZACIONA STRUKTURA

FOO je osnovna organizaciona jedinica Državne agencije za istrage i zaštitu sačinjena od tri odsjeka:

1. Analitički odsjek;
2. Odsjek za istrage;
3. Odsjek za pravna pitanja, međunarodnu saradnju i podršku.

Poslove i zadatke iz djelokruga rada FOO, prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Državne agencije za istrage i zaštitu, obavljaju policijski službenici, državni službenici i zaposlenici.

Organizaciona šema FOO-a

4. STATISTIČKI POKAZATELJI

Primarni zadatak FOO-a, u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, koji se ogleda u primanju, prikupljanju, evidentiranju i analiziranju informacija, podataka i dokumentacije te istraživanju i prosljeđivanju rezultata analiza i/ili istraga nadležnim tužilaštvima i drugim nadležnim organima koji istražuju krivična djela pranja novca i/ili finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH i u inostranstvu, realizuje se kroz obavezno dostavljanje podataka o različitim vidovima transakcija od strane niza institucija.

4.1. Statistički pokazatelji o prikupljenim podacima

Komercijalne institucije koje posluju u finansijskom i nefinansijskom sektoru su, Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, obavezane provoditi mjere za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. U okviru tih mjera propisana im je obaveza da FOO-u dostavljaju obavještenja o:

- sumnjivim transakcijama;²
- gotovinskim transakcijama čija vrijednost iznosi ili prelazi iznos od 30.000,00 KM;
- povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi ili prelazi iznos od 30.000,00 KM.

Najveći broj navedenih obavještenja je, od strane obveznika, dostavljen elektronski, odnosno putem aplikativnog softvera za prijavu transakcija (u daljem tekstu: AMLS).

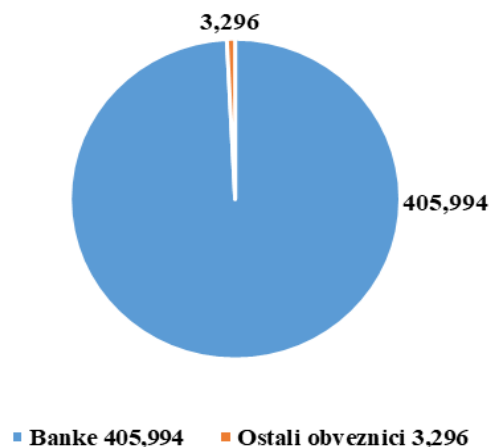
Tokom 2021. godine zaprimljeno je:

- 1.048 obavještenja o sumnjivim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi 129.552.072,31 KM od čega su banke dostavile 859 obavještenja čija ukupna vrijednost iznosi 125.617.417,39 KM a ostali obveznici 189 obavještenja čija ukupna vrijednost iznosi 3.934.654,92 KM;
- 409.290 obavještenja o gotovinskim i povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi 24.534.898.265,09 KM od čega su banke dostavile 405.994 obavještenja čija ukupna vrijednost iznosi 24.036.766.894,41 KM a ostali obveznici 3.296 obavještenja čija ukupna vrijednost iznosi 498.131.370,68 KM.

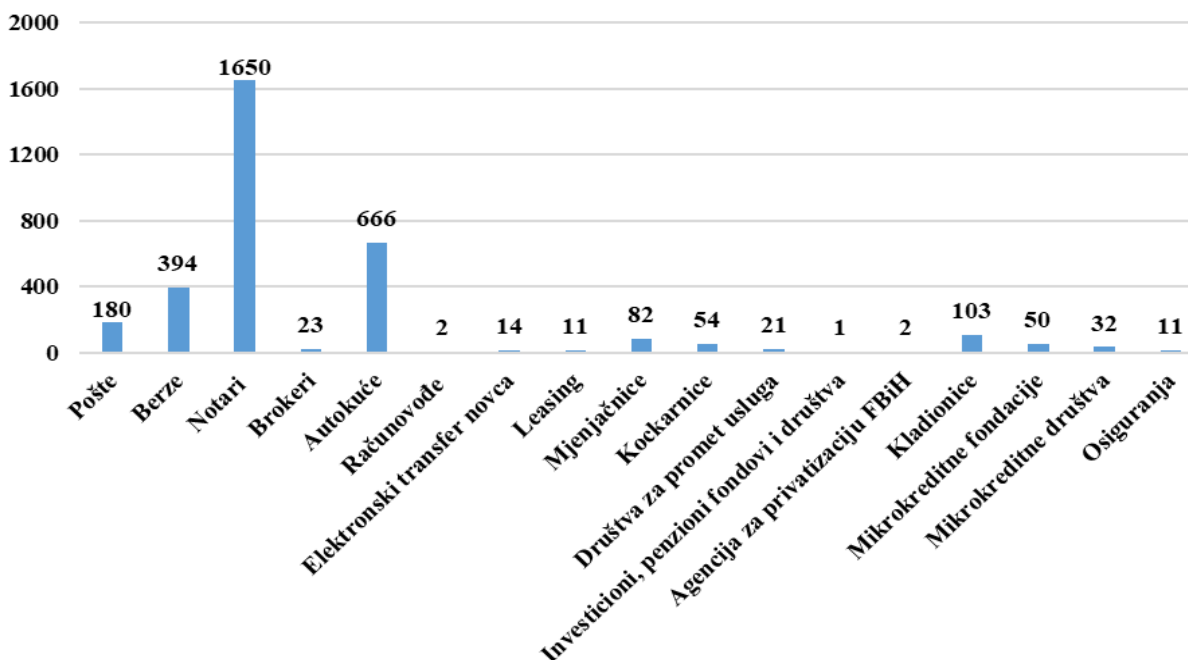
² Sumnjiva transakcija je svaka transakcija za koju obveznik ili nadležni organ procjeni da u vezi s transakcijom ili licem koje obavlja transakciju postoje opravdani razlozi za sumnju ili sumnja na počinjenje krivičnog djela pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti, odnosno da transakcija uključuje sredstva koja su proizašla iz nezakonitih aktivnosti.

Prikaz transakcija prijavljenih od strane obveznika u 2021. godini

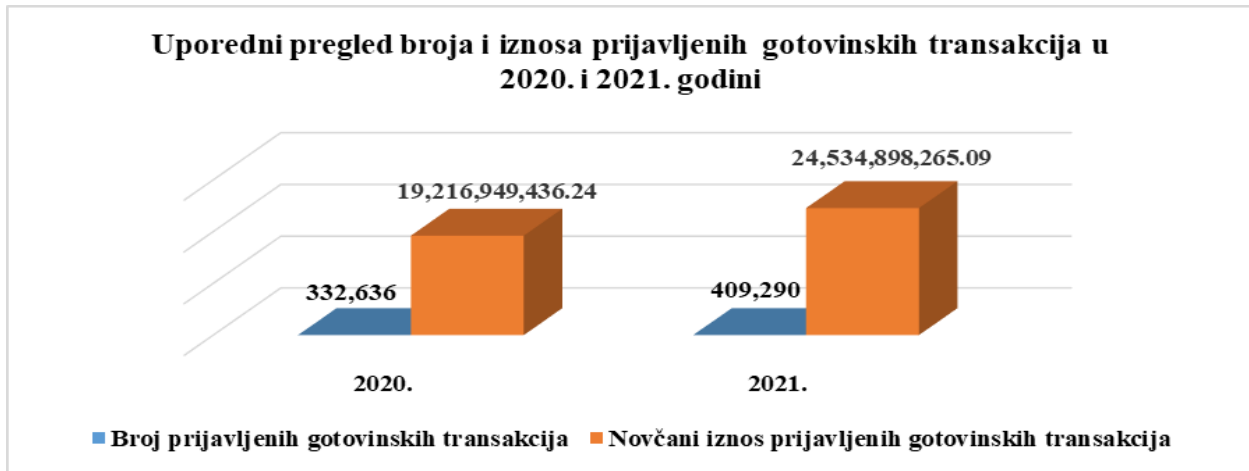

Iz prezentiranih podataka jasno je da su u 2021. godini, kao i u ranijem periodu, banke³ imale najznačajnije učešće u prijavljivanju transakcija, što je posljedica dominantne uloge banaka u sektoru finansijskih usluga u BiH. Od ostalih obveznika najznačajnije učešće u prijavljivanju transakcija su imali notari i auto kuće, kako je vizualizirano u narednom grafičkom prikazu.

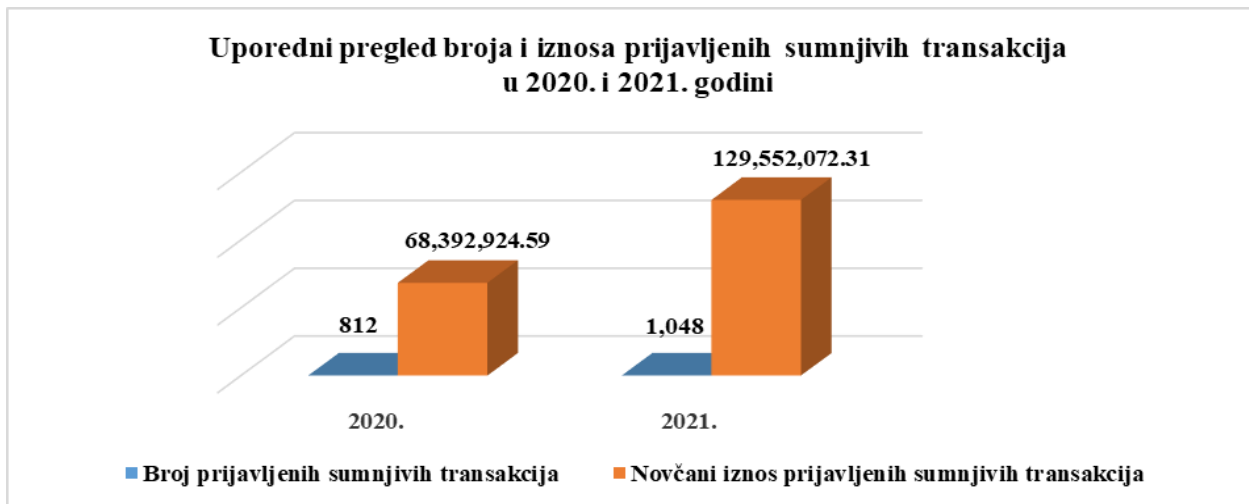
Transakcije prijavljene od ostalih obveznika u 2021. godini

³ U BiH su tokom 2021. godine poslovale ukupno 24 banke.

Sa gore navedenog grafičkog prikaza može se uočiti kako porast ukupnog broja tako i porast ukupne vrijednosti prijavljenih transakcija svih kategorija u odnosu na 2020. godinu, tako da je ukupan broj svih prijavljenih transakcija sa 332.636 prijavljenih u 2020. godini porastao na 409.290 transakcija u 2021. godini, a ukupna vrijednost svih prijavljenih transakcija sa 19.216.949.436,24 KM iz 2020. godine povećana na 24.534.898.265,09 KM u 2021. godini.

Iz gore prikazanog pregleda broja i iznosa prijavljenih sumnjivih transakcija u 2020. i 2021. godini može se uočiti rast ukupnog broja prijavljenih sumnjivih transakcija sa 812 prijavljenih u 2020. godini na 1.048 transakcija u 2021. godini kao i rast ukupne vrijednosti prijavljenih sumnjivih transakcija sa 68.392.924,59 KM u 2020. godini na 129.552.072,31 KM u 2021. godini.

4.2. Statistički pokazatelji o podacima prikupljenim od nadležnih institucija

Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti uspostavljena je obaveza provođenja mjera za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH i za određene institucije što se ogleda u dostavljanju podataka iz njihovog djelokruga rada FOO-u.

Uloga Uprave za indirektno/neizravno oporezivanje BiH (u daljem tekstu: UINO BiH) ogleda se u otkrivanju i evidentiranju prijenosu gotovog novca, čekova, vrijednosnih papira na donosioca, plemenitih metala i dragog kamenja u vrijednosti od 20.000 KM ili više preko državne granice, u skladu sa kojom je UINO BiH tokom 2021. godine FOO-u dostavila podatke o ukupno 653 evidentirana slučaja prenosa novca preko državne granice čija ukupna vrijednost iznosi 2.897.232.122,99 KM, koji su se najvećim dijelom odnosili na iznošenje gotovog novca iz BiH od strane komercijalnih banaka.

Za isti period su entitetska tijela nadležna za registrovanje prometa vrijednosnim papirima/hartijama od vrijednosti (Registar vrijednosnih papira FBiH i Centralni registar hartija od vrijednosti RS) dostavila podatke o ukupno 2.017 realizovanih transakcija prometa dionicama /akcijama čija ukupna vrijednost iznosi 203.583.941,65 KM.

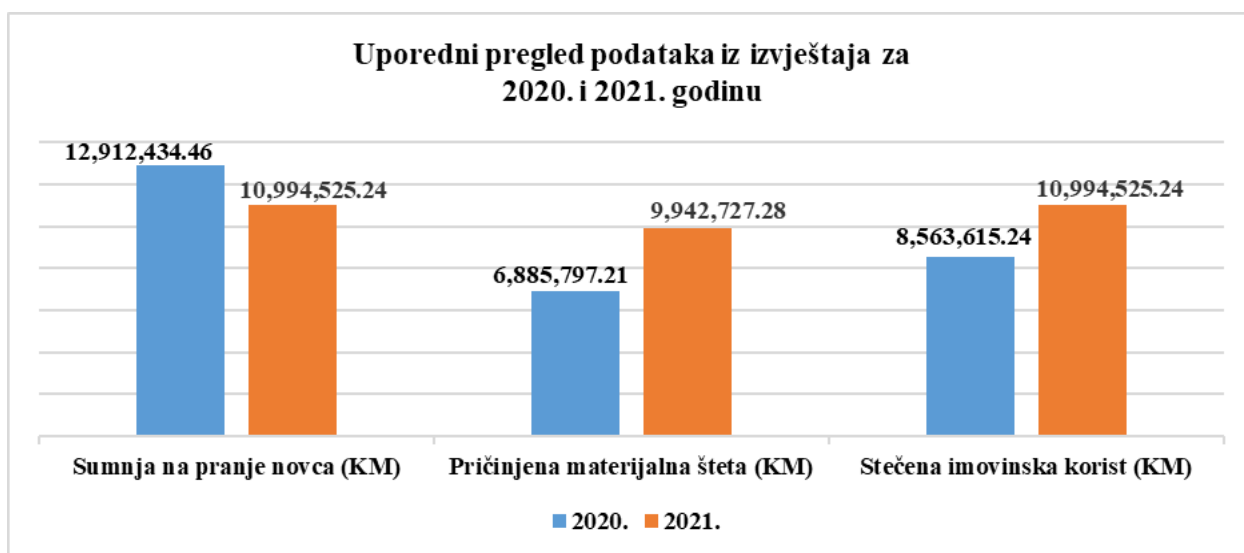
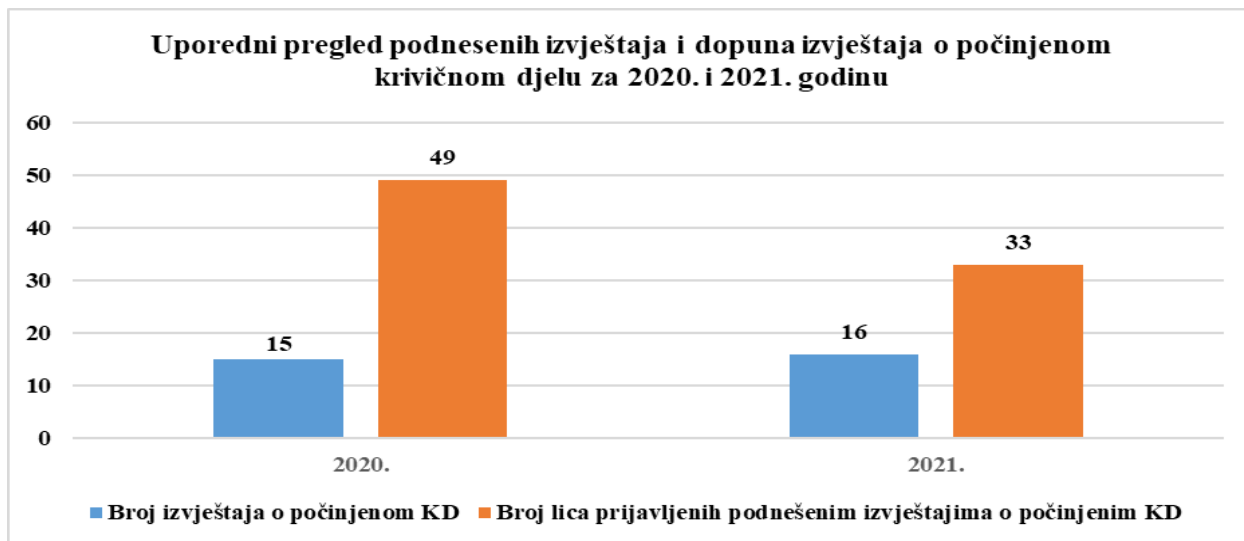
4.3. Statistički pokazatelji o korištenju prikupljenih podataka

Podaci prikupljeni od obveznika koriste se za sprečavanje, otkrivanje i istraživanje krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti kroz preduzimanje mjera i radnji po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i po zakonima o krivičnim postupcima u BiH.

U kontekstu navedenog FOO je tokom 2021. godine tužilaštvima dostavio 16 izvještaja (12 izvještaja i četiri dopune izvještaja) kojim je za 33 lica (25 fizičkih i osam pravnih lica) dokumentovano postojanje osnova sumnje da su počinili krivično djelo pranja novca i više predikatnih krivičnih djela, dok je u 2020. godini nadležnim tužilaštvima dostavljeno ukupno 15 izvještaja (10 izvještaja i pet dopuna izvještaja) za 49 lica (39 fizičkih i deset pravnih lica).

Navedenim izvještajima o postojanju osnova sumnje o počinjenim krivičnim djelima i izvršiocima u toku 2021. godine prijavljeno je postojanje osnova sumnje na počinjenje krivičnog djela pranja novca u iznosu od oko 10.994.525,24 KM, pričinjena materijalna šteta od prijavljenih predikatnih krivičnih djela u iznosu od oko 9.942.727,28 KM te stečena imovinska korist u ukupnom iznosu oko 10.994.525,24 KM, dok je tokom 2020. godine prijavljeno postojanje osnova sumnje na počinjenje krivičnog djela pranja novca u iznosu od 12.912.434,46 KM, pričinjena materijalna šteta od prijavljenih predikatnih krivičnih djela ukupno je iznosila 6.885.797,21 KM te stečena imovinska korist u ukupnom iznosu 8.563.615,24 KM.

Navedeni uporedni podaci prikazani su u narednim grafikonima.

Tokom 2021. godine FOO je preduzimao i druge mjere i radnje iz svoje nadležnosti kojom prilikom je:

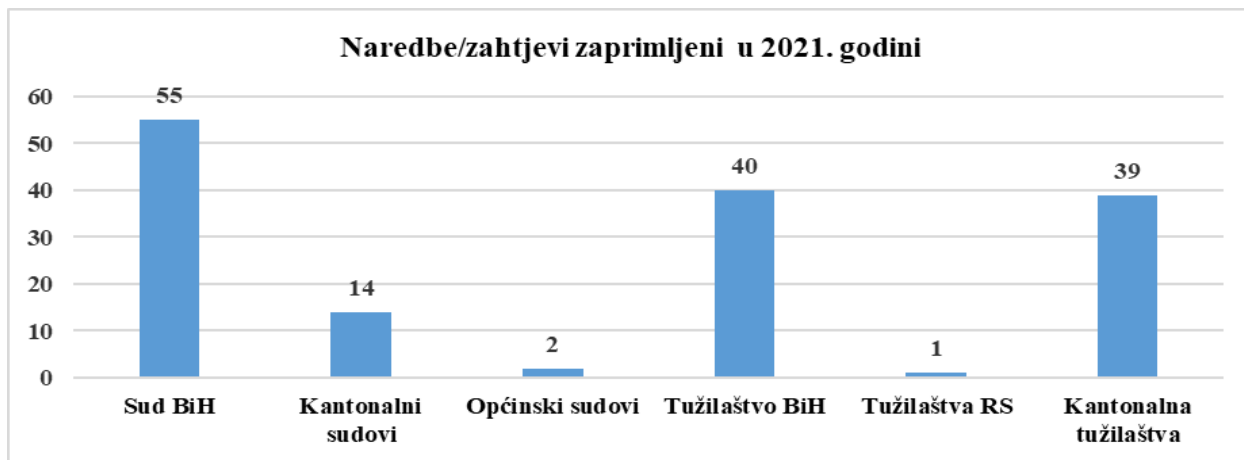
- zbog sumnje na pranje novca izdato 10 naloga bankama za privremenu obustavu transakcija sa ukupnim iznosom blokiranih sredstava od 7.195.783,78 KM, na računima osam fizičkih i jednog pravnog lica;
- zbog sumnje na pranje novca izdato 20 naloga bankama za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja 14 fizičkih i četiri pravna lica;
- sa drugim policijskim i poreskim organima svih nivoa u BiH ostvarena je saradnja u vidu dostavljanja 723 informacije/odgovora, sa obavještajnim podacima prikupljenim u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Prema povratnim informacijama, zaprimljenim u izvještajnom periodu, policijski i poreski organi su na temelju obavještajnih podataka FOO-a preduzeli sljedeće mjere i radnje iz njihove nadležnosti:

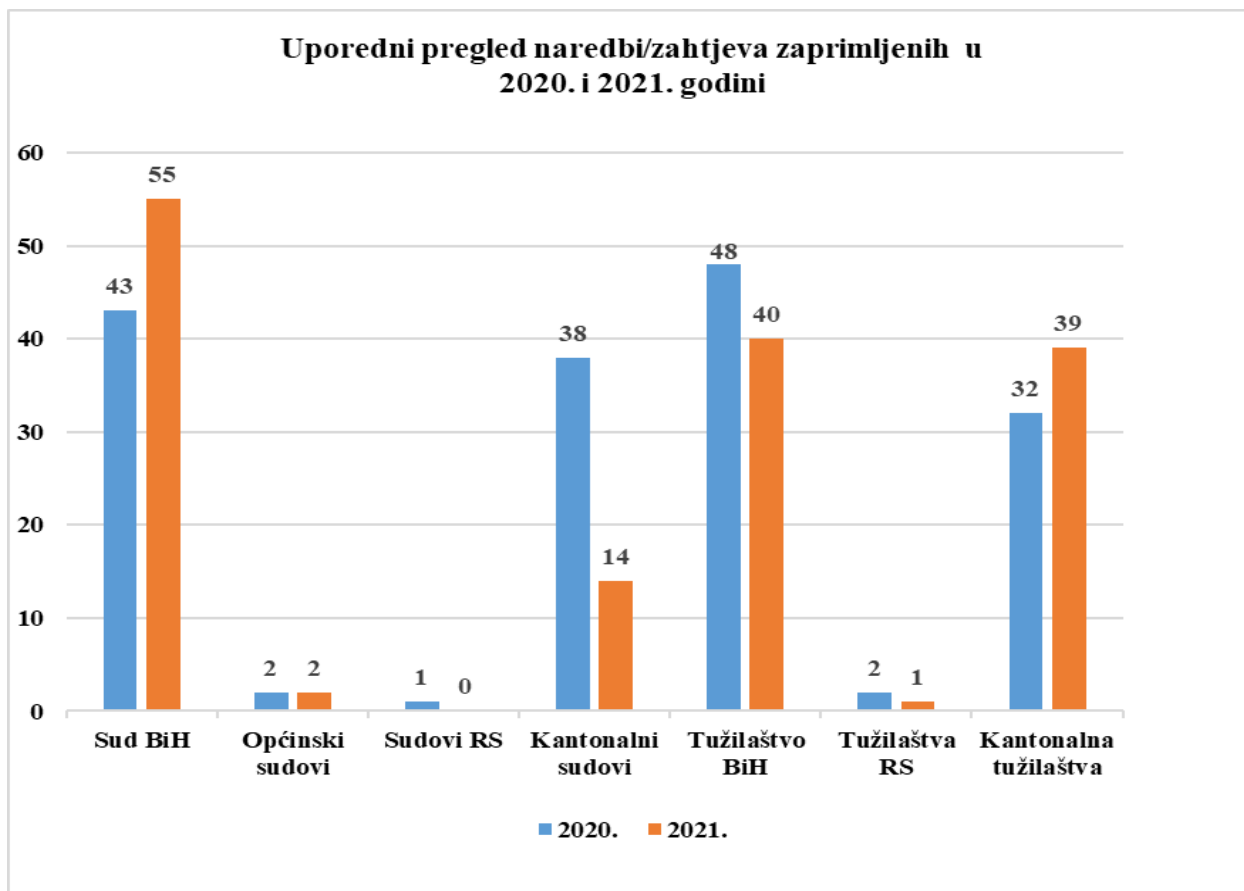
- u 182 predmeta službenici nadležnih poreskih uprave su utvrdili dodatne poreske obaveze u ukupnom iznosu od 13.384.612,22 KM;
- nadležnim tužilaštvima podnijeli ukupno 13 izvještaja o počinjenim krivičnim djelima i izvršiocima;
- zbog utvrđenih nepravilnosti izdali ukupno 33 prekršajna naloga;
- o utvrđenim nepravilnostima u jednom predmetu pokrenuli upravni postupak.

Tokom 2021. godine od strane FOO-a realizovane su i istražne aktivnosti u vidu postupanja po ukupno 172 naredbe/zahjeva nadležnih tužilaštava i sudova u BiH, od čega je postupanje po 21 naredbi/zahjevu započeto tokom 2020. godine i nastavljeno u 2021. godini, dok je 151 naredba/zahjev zaprimljena u 2021. godini.

Pregled primljenih naredbi/zahjeva u toku 2021. godine, po tužilaštvima i sudovima koji su iste dostavili na postupanje, naveden je u narednom grafičkom prikazu.

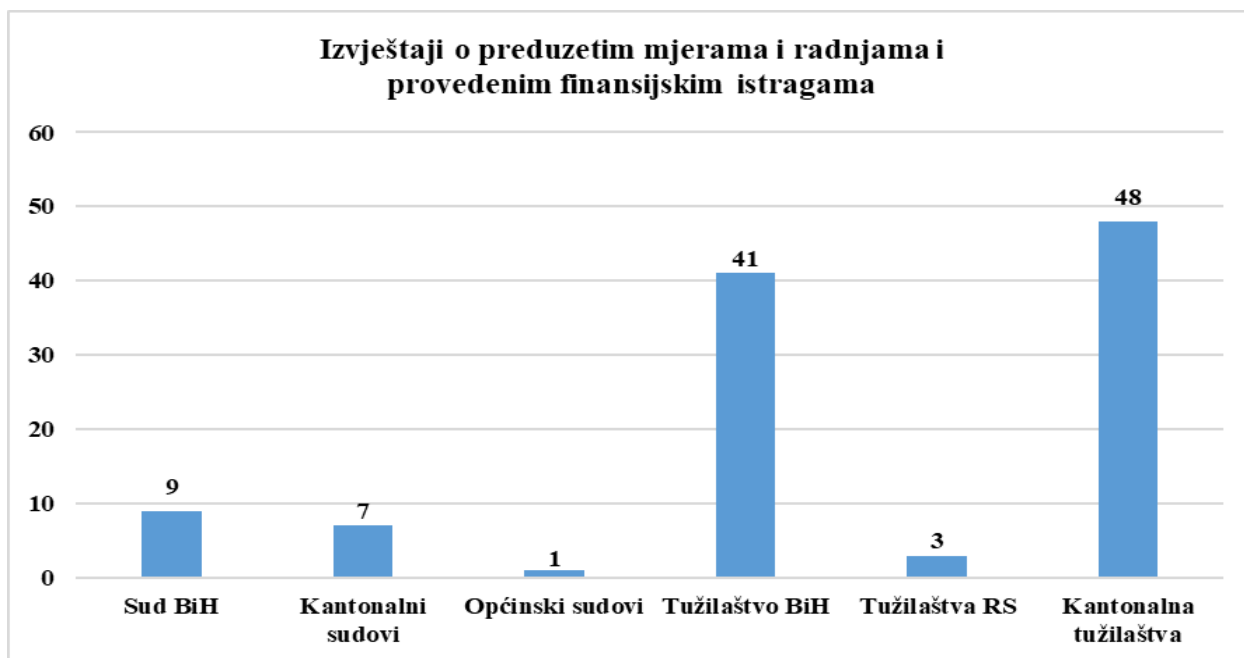
Pored navedenog, naredbe i zahtjevi sudova i tužilaštava iz RS i FBiH vrlo često se realizuju i posredstvom Ministarstva unutrašnjih poslova RS, Federalne uprave policije i kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova koji prilikom postupanja po takvim naredbama i zahtjevima prikupljaju i podatke putem FOO-a.

Postupajući po naredbama sudova i zahtjevima tužilaštava u BiH FOO je tokom 2021. godine realizovalo sljedeće aktivnosti:

- 34 pretresa lica, stana, prostorija i pokretnih stvari;
- privremeno oduzeto 640 predmeta, od čega je 255 predmeta privremeno oduzeto u pretresima dok je 385 predmeta privremeno oduzeto po naredbama za privremeno oduzimanje;
- sprovedena jedna operativna akcija u kojoj su dva lica lišena slobode;
- 21 lice je ispitano u svojstvu osumnjičenog lica, dok je 179 lica saslušano u svojstvu svjedoka;
- izvršen je jedan uviđaj i rekonstrukcija.

Tokom realizacije navedenih naredbi i zahtjeva sačinjeno je ukupno 109 izvještaja o preduzetim mjerama i radnjama i sprovedenim finansijskim istragama koji su dostavljeni nadležnim tužilaštvima i sudovima u BiH, kao što je prikazano u narednom grafičkom prikazu:

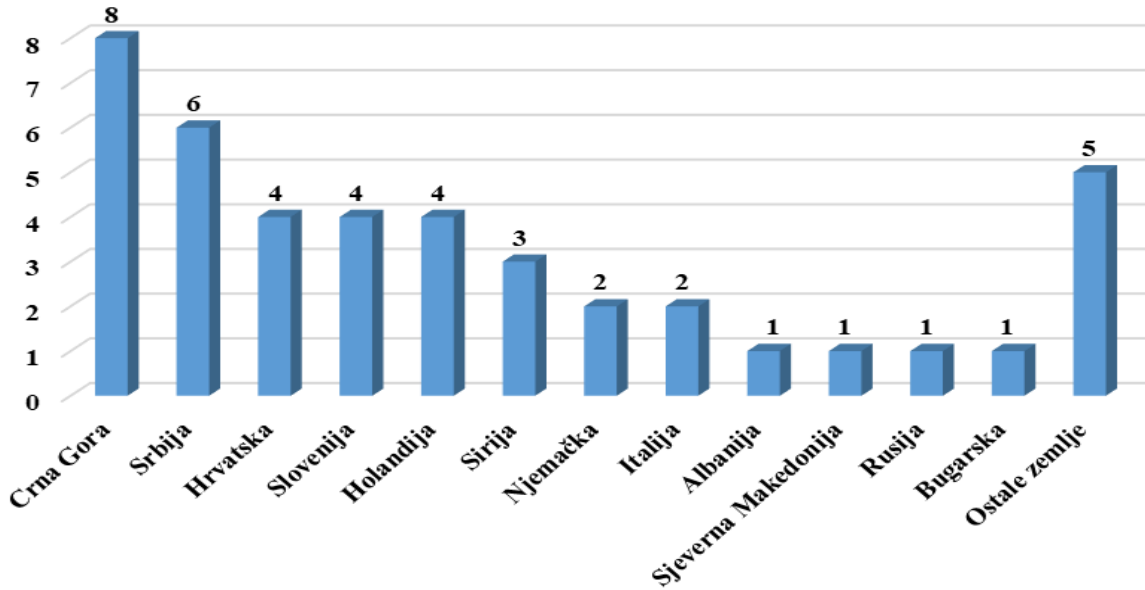
5. MEĐUNARODNA SARADNJA

Kao centralna finansijsko-obavještajna jedinica u BiH FOO ostvaruje kontinuiranu međunarodnu saradnju sa stranim FOJ i međunarodnim organizacijama koje djeluju na planu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Međunarodna saradnja realizuje se u vezi konkretnih istražnih aktivnosti kao i u vezi sa ispunjavanjem međunarodnih obaveza BiH na planu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnost.

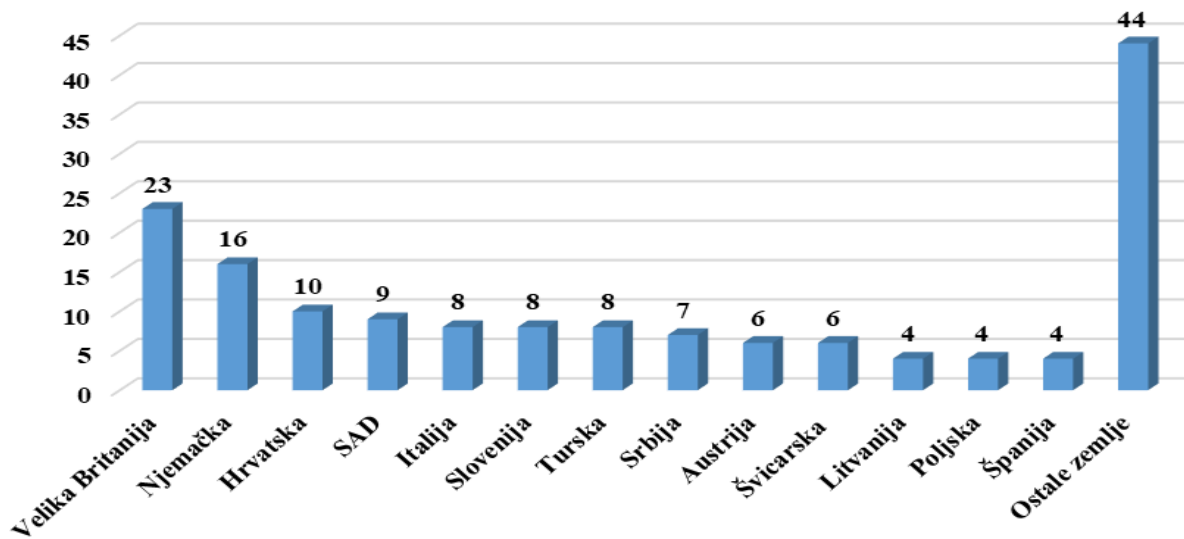
Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti je propisano da FOO može sa nadležnim organima u inostranstvu vršiti razmjenu odgovarajućih podataka, informacija i dokumentacije koji se prikupe u skladu s Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti što se realizuje u okviru EGMONT grupe.

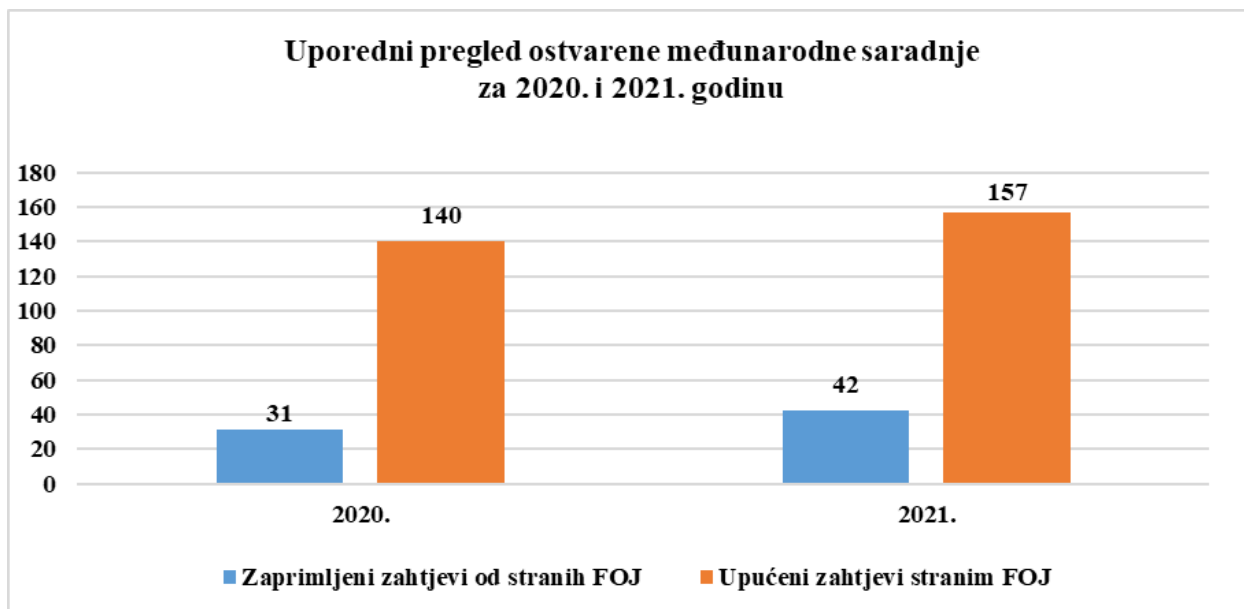
U tom kontekstu FOO je tokom 2021. godine 303 puta kontaktirao FOJ u inostranstvu od čega se 157 zahtjeva i dopuna zahtjeva odnosilo na saradnju po konkretnim predmetima rada. U 631 slučaju FOO je kontaktiran od strane različitih FOJ od čega se 42 zahtjeva i dopuna zahtjeva stranih FOJ odnosio na konkretne predmete rada. Ostala međunarodna korespondencija odnosila se na ispunjavanje drugih međunarodnih obaveza FOO-a i na međusobno informisanje koje nije povezano sa navedenim obavezama.

Pregled zahtjeva zaprimljenih od stranih FOJ u 2021. godinu

Pregled zahtjeva upućenih stranim FOJ u 2021. godini

Sa gore navedenog grafičkog prikaza može se uočiti porast broja zaprimljenih zahtjeva od stranih FOJ sa 31 zahtjeva zaprimljenog u 2020. godini na 42 zahtjeva zaprimljen od stranih FOJ u 2021. godini, kao i povećanje broja zahtjeva upućenih stranim FOJ od strane FOO sa 140 zahtjeva upućenih u 2020. godini na ukupno 157 zahtjeva upućenih stranim FOJ u 2021. godini.

6. OSTALE AKTIVNOSTI

Kao centralna finansijsko-obavještajna jedinica BiH, FOO je u kontinuitetu aktivno uključeno u realizaciju projekata i aktivnosti od značaja za unapređenje kapaciteta i sposobnosti svih tijela u BiH koja su nadležna za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. U nastavku su izdvojene aktivnosti na najznačajnijim projektima.

6.1. Projekat tehničke nadogradnje AMLS-a

U mjesecu decembru 2019. godine pušten je u rad nadograđeni aplikativni softver za prijavu transakcija (AMLS), kojim je isti značajno unaprijeđen. S obzirom da postoji potreba za kontinuiranim unapređenjem AMLS-a, već 2020. godine, paralelno sa radovnim održavanjem, nastavljene su aktivnosti poboljšanja funkcionalnosti AMLS-a te stvaranja, kako tehničkih, tako i pravnih pretpostavki za povezivanje sa dodatnim bazama podataka. U toku 2021. godine težište aktivnosti bilo je na povezivanju dodatnih obveznika (mikrokreditne organizacije), povezivanju sa dodatnim registrima i evidencijama i slično.

6.2. Procjena rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH

Tokom 2021. godine Ministarstvu sigurnosti BiH dostavljena je nominacija za imenovanje članova Radne grupe za izradu Dopune procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u BiH za period 2021. – 2023. godina i Akcionog plana za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma u BiH za period 2021. – 2023. godina. Ukupno je nominovano 12 službenika Državne agencije za istrage i zaštitu, i to devet iz FOO-a i tri iz Kriminalističko-istražnog odjeljenja.

6.3. Radna grupa za izradu prijedloga Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti imenovana od strane Vijeća ministara BiH

Cilj donošenja novog Zakona je usklađivanje sa FATF preporukama iz 2012. godine, 4. i 5. EU direktivom o sprečavanju korištenja finansijskog sistema u svrhu pranja novca ili finansiranja terorizma, otklanjanje nedostataka konstatiranih u Procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u BiH. Radna grupa za izradu prijedloga Zakona je uspostavljena 2018. godine, a za Predsjedavajućeg radne grupe imenovan je službenik FOO-a. Radna grupa je tokom 2020. godine okončala postupanje dostavljanjem Izvještaja Ministarstvu sigurnosti BiH te je naknadno postupano i po Zaključku Vijeća ministara BiH u skladu sa kojim je Ministarstvu sigurnosti BiH dostavljena Informacija o rezultatima postupanja. Tokom 2021. godine u Ministarstvu sigurnosti BiH održan je sastanak na ministarskom nivou, na kojem su učestvovali predstavnici Radne grupe te predstavnici relevantnih ministarstava i institucija BiH, entiteta i BDBiH, Delegacije EU u BiH i Ambasade SAD u BiH na kojem je diskutovano o pitanjima koja je neophodno propisati ili dodatno propisati u Nacrtu zakona o SPN/FTA. Nakon navedenog sastanka konstatovano je da nema osnova za dalje postupanje Radne grupe te su, od strane Vijeća ministara BiH nastavljene aktivnosti na donošenju Nacrta zakona SPN/FTA koje su trenutno u toku i u kojima aktivno učestvuje FOO.

6.4. Delegacija BiH pri Komitetu eksperata Vijeća Evrope za evaluaciju borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma (BiH Moneyval delagacija)

BiH je članica posebnog Komiteta stručnjaka Vijeća Evrope zaduženog za praćenje provođenja mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti – Moneyval, koji funkcioniра po principu uzajamnih procjena država članica prema metodologiji i standardima međunarodnog tijela koje postavlja standarde za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma – FATF. S obzirom na Zakonom predviđenu ulogu u BiH, kao i druge FOJ, FOO ima ključnu ulogu u radu Moneyval delegacije BiH čiji je zadatak predstavljanje i ostvarivanje saradnje BiH sa Moneyval komitetom Vijeća Evrope. U skladu sa obavezama koje proizlaze iz članstva, član Moneyval delagacije ispred FOO-a je tokom 2021. godine pratio 61. i 62. Plenarnu sjednicu Moneyvala o čemu su sačinjeni Izvještaji o svim bitnim zaključcima sa sjednica, kao i ostvarivao kontinuiranu komunikaciju (pismenu i usmenu) sa predstavnicima BH Moneyval delagacije.

6.5. Konferencija strana ugovornica Varšavske konvencije

Varšavska konvencija Vijeća Evrope podrazumijeva obavezu svih zemalja potpisnica, među kojima je i BiH, da u svojim sistemima primjene konkretna zakonodavna i institucionalna rješenja koja će doprinijeti efikasnoj borbi protiv pranja novca, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom ili su u vezi sa finansiranjem terorizma. Jedan službenik FOO ima ulogu člana delegacije BiH pri Konferenciji strana ugovornica Varšavske konvencije. Tokom 2021. godine predstavnik FOO-a kao član Delegacije BiH prisustvovao je 13. Sjednici zemalja potpisnica konvencije Vijeća Evrope o pranju, traženju, oduzimanju i konfiskaciji nezakonito stečene imovinske koristi i o finansiranju terorizma CETS198 koja se održala u hibridnoj formi.

6.6. Učešće u evaulaciji Republike Poljske

Na poziv Moneyval komiteta jedan službenik FOO-a bio je angažovan u okviru Petog kruga Moneyval evaluacije Poljske kao recenzent.

6.7. Povratne informacije obveznicima po prijavama sumnjivih transakcija za 2020. godinu

Tokom 2021. godina započeta je i okončana aktivnost na prikupljanju, analizi i sačinjavanju povratnih informacija obveznicima za sve dostavljene prijave sumnjivih transakcija tokom 2020. godine, a što je zakonska obveza FOO u skladu sa članom 63. stav (1) Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Na osnovu ukupne analize svih dostupnih informacija i podataka u vezi prijava sumnjivih transakcija dostavljenih tokom 2020. godine može se konstatovati da je nakon početne analize FOO-a odbačena sumnja u 26,6% svih prijava sumnjivih transakcija dok je dodatnom analizom prikupljenih informacija, podataka i dokumentacije odbačena sumnja u još 3,33% prijava sumnjivih transakcija, što ukupno iznosi 29,93% svih prijava sumnjivih transakcija prijavljenih tokom 2020. godine. U 1,72% prijavljenih sumnjivih transakcija FOO je potvrdio sumnju obveznika na postojanje krivičnog djela pranje novca, u 65,89% prijava sumnjivih transakcija utvrđena je sumnja na neku drugu nepravilnost najčešće vezanu za kršenje zakona iz oblasti poreza, zakona o deviznom poslovanju i sl., dok su u 0,37% prijava utvrđene obje prethodno navedene sumnje. Status „u radu“ još uvijek ima 2,09% prijava sumnjivih transakcija.

Navedeni statistički podaci ukazuju da je kvaliteta prijava sumnjivih transakcija prijavljenih od obveznika još uvijek na niskom nivou te da sistem edukacije i nadzora obveznika u našoj zemlji nije efikasan i razvijen što posljedično utječe na kvalitet funkcionisanja kompletnog sistema na polju borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u vezi čega je FOO tokom 2021. godine održalo nekoliko sastanaka sa obveznicima iz člana 4. Zakona (mikrokreditne organizacije, pošte), kao i ostvarivalo kontinuiranu saradnju sa nadzornim organima.

7. TIPOLOGIJE PRANJA NOVCA

Tipologije pranja novca predstavljaju metode, tehnike i trendove pranja novca koje, posmatrane u ograničenom vremenskom razdoblju, imaju više zajedničkih karakteristika ili obilježja. Prepoznavanje i analiziranje novih tipologija je posebno značajno ako u obzir uzmemo okolnost da je pranje novca proces koji se neprekidno razvija. Počinioci krivičnih djela pranja novca, usavršavajući i primjenjujući nove tehnike i modalitete, čine proces pranja novca još kompleksnijim a samim tim i komplikovanijim za otkrivanje, a naročito teškim za dokazivanje postojanja ovog krivičnog djela. Uočavanje novih tipologija je neophodno za izradu analize rizika za potrebe što efikasnijeg preventivnog djelovanja.

Na osnovu raspoloživih podataka, informacija, dokumentacije i dokumentovanih slučajeva pranja novca tokom 2021. godine uočene su i izdvojene tehnike, trendovi i tipologije pranja novca sa ciljem njihovog boljeg razumijevanja i uočavanja potencijalnih rizika sa kojima su suočeni različiti sektori, te da bi se na taj način doprinijelo sprečavanju i otkrivanju nekih od brojnih metoda koje se koriste za prikrivanje izvora nezakonitih sredstava u BiH. Dosadašnja iskustva kao i iskustva drugih zemalja ukazuju da je u sljedećim oblastima i dalje visoko izražen rizik sa aspekta pranja novca:

- oblast kupoprodaje nekretnina;
- korištenje bankarskog sistema, odnosno zloupotreba proizvoda i usluga pružalaca bankarskih usluga;
- tržište kapitala;
- fiktivni poslovi koji uključuju i korištenje pozajmica;
- obavljanje djelatnosti bez odgovarajućih odobrenja i registracija;
- usluge elektronskog transfera novca koje uključuju Moneygram, Western union i druge platforme za brzi elektrinski prenos novca;
- zloupotreba registrovane djelatnosti pravnih lica;
- prekogranične transakcije;
- novčane mule (“Money mule”);
- raspolaganje gotovinom.

Iz dokumentovanih slučajeva sumnje na pranje novca utvrđene su slijedeće tipologije sa obilježjima pranja novca:

- sačinjavanjem lažne poslovne dokumentacije koja je ispostavljena pravnim licima naručiocima posla, vrše se bezgotovinske transakcije na račun pravnog lica koje je ispostavilo navedenu lažnu poslovnu dokumentaciju nakon čega lice ovlašteno za raspolaganje računom, uz dogovorenu novčanu naknadu, bezgotovinski transferiše predmetna novčana sredstva na račune većeg broja fizičkih lica koja ta sredstva gotovinski isplaćuju sa svojih računa i ista se na kraju u gotovini predaju na ruke odgovornim licima pravnih lica koja se vode kao naručioci posla, kojom prilikom je vršeno uništavanje poslovne dokumentacije i knjigovodstvenih evidencija;

- fizička lica stižu značajne novčane iznose po osnovu ugovora o pružanju usluga zaključenih sa pravnim licima iz inostranstva, te samostalnim vršenjem kupovine i prodaje nekretnina koje ne prijavljuju nadležnom poreskom organu i na taj način izbjegavaju plaćanje značajnih iznosa poreskih obaveza a stečenim novčanim sredstvima vrše kupovinu nekretnina koje koriste ili vrše njihovu dalju prodaju;
- višemilionska novčana sredstva stečena prevarom na štetu nekoliko stranih investitora su iskorištena u lične svrhe počinioca prevare a ne u svrhu predviđenu sporazumom o investiciji. Navedenom prilikom počinitelj je krivotvorio veći broj poslovnih i bankovnih dokumenata kako bi strane investitore doveo u zabludu i održavao ih u zabludi da se investicija realizuje pri čemu nije uopšte došlo do realizacije iste. Stečena novčana sredstva počinitelj koristi u privrednom poslovanju te vrši kupovinu nekretnine kojom dalje raspolaže;
- strana fizička lica sa boravištem u BiH stižu višemilionska novčana sredstva neprijavljuvanjem prodaje roba na području BiH koja je stvarno realizovana posredstvom pravnog lica koje su osnovali, što je utvrđeno od strane UIO BiH, a tako stečen novac bez prijavljivanja prometa i plaćanja poreskih obaveza uplaćuju na lične račune otvorene u BiH i R. Hrvatskoj, navodeći da se radi o ličnoj zaradi, i transferišu ga u korist računa fizičkih lica u zemlji porijekla;
- fizičko lice stiže novčana sredstva iskorištavajući svoje teško zdravstveno stanje i tako stečena novčana sredstva, odobrena od strane humanitarnog udruženja, nenamjenski koristi kojom prilikom odgovorna lica navedenog udruženja ne vrše nadzor nad načinom korištenja sredstava;
- fizička lica iz BiH na svoje račune primaju novčane transfere iz inostranstva koji potiču od prevara počinjenih na štetu fizičkih i pravnih lica iz inostranstva. Primljena novčana sredstva se isplaćuju u gotovini i predaju organizatoru udruženja formiranog radi počinjenja navedenih radnji pranja novca;
- sredstvima od odobrenih kredita pravnim licima u vlasništvu istog fizičkog lica, raspolaže se nenamjenski, te se vrši kupovina dionica na berzi u višemilionskom iznosu koje vlasnik i odgovorno lice navedenih pravnih lica dodjeljuje sebi lično po osnovu namirenja ranije odobrene pozajmice čija je vrijednost znatna manja u odnosu na vrijednost prenesenih dionica;
- vlasnici i odgovorna lica pravnih lica iz BiH suprotno zakonu i podzakonskim aktima vrše otvaranje bankovnih računa na ime pravnih lica u inostranstvu na koji usmjeravaju novčane prilive u milionskim iznosima stečene po osnovu pruženih usluga pravnim licima iz inostranstva, račun i pružene usluge nisu evidentirani u knjigovodstvenim evidencijama pravnog lica iz BiH, a primljena novčana sredstva se gotovinski isplaćuju sa računa čime se izbjegava obračun, prijavljivanje i plaćanje poreza i doprinosa, a imovinskom korišću stečenom u inostranstvu raspolaže se držeći je i koristeći za potrebe privrednog poslovanja prijavljenog pravnog lica i u lične svrhe vlasnika i odgovornog lica.

Uočene i dokumentovane tipologije ukazuju da su gotovinska sredstva doznačena na račune, odnosno isplaćena sa računa fizičkih lica i sa njima povezanih privrednih subjekata često visoko rizična u kontekstu pranja novca. Kada je riječ o računima privrednih subjekata navedene

tipologije ukazuju i na zastupljenu zloupotrebu transakcija po osnovu isplata za potrebe blagajne i materijalnih troškova i transakcija koje se realizuju na temelju krivotvorene poslovne dokumentacije kojom se lažno prikazuje postojanje poslovnog odnosa. Takođe, nastavljen je trend korištenja lica iz BiH u ulozi “novčanih mula” za prilive novca na njihove račune u BiH iz počinjenih prevara u inostranstvu.

Zastupljene su i pojave koje indirektno ukazuju na razne vrste prevara, od krađe identiteta, krivotvorenja isprava, do zloupotrebe ovlasti, prijevara u privrednom poslovanju, nedozvoljene trgovine itd., uključujući i računarske prevare na štetu pravnih lica iz Bosne i Hercegovine koje za posljedicu imaju vršenje transakcija u korist računa otvorenih u inostranstvu po osnovu izvršene kupovine roba koje nikada ne bude isporučen, a prodavalac iz inostranstva ne primi uplaćena novčana sredstva već ona bude doznačena na ino račun koji pripada „novčanim mulama“.

8. PLANIRANE AKTIVNOSTI FOO-A ZA NAREDNI PERIOD

U skladu sa Zakonom propisanim djelokrugom rada, FOO kontinuirano preduzima aktivnosti na prikupljanju i analizi obavještajnih informacija, podataka i dokumentacije u vezi sumnje na pranje novca i finansiranje terorističkih aktivnosti te aktivnosti na istraživanju i prosljeđivanju rezultata analiza i istraga, podataka i dokumentacije tužilaštvima i drugim nadležnim organima u BiH i inostranstvu. Takođe, FOO je aktivno uključeno i u sve druge aktivnosti čiji je cilj unapređenje kapaciteta i stvaranje pretpostavki za uspješnu borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma kao i ispunjavanje međunarodnih obaveza BiH na istom planu.

Pored navedenog, FOO će u narednom periodu biti uključeno i u:

- organizovanje i iniciranje organizovanja obuka za ovlaštena lica obveznika Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti uz aktivno učešće pripadnika FOO-a u realizaciji obuka;
- unaprijeđenje saradnje sa nadzornim organima obveznika iz Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u cilju poboljšanja kvaliteta obavještenja koja se u skladu sa istim Zakonom dostavljaju FOO-u;
- aktivnosti na daljoj implementaciji projekta nadogradnje postojećeg AMLS sistema, koje obuhvataju stvaranje pretpostavki za pristup bazama podataka značajnijih institucija i agencija BiH, FBiH, RS i BDBiH.

9. KORISNI LINKOVI

SIPA	www.sipa.gov.ba
Ministarstvo sigurnosti BiH	www.msb.gov.ba
Vijeće ministara BiH	www.vijećeministara.gov.ba
Tužilaštvo BiH	www.tuzilastvobih.gov.ba
Sud BiH	www.sudbih.gov.ba
Parlamentarna skuština BiH	www.parlament.ba
Pravosuđe BiH	www.pravosudje.ba
Uprava za indirektno oporezivanje BiH	www.uino.gov.ba
Granična policija BiH	www.gp.gov.ba
Obavještajno-sigurnosna agencija BiH	www.osa-oba.gov.ba
Agencija za državnu službu BiH	www.ads.gov.ba
Federalno tužilaštvo Federacije BiH	www.ft-ftbih.pravosudje.ba
Republičko tužilaštvo RS	www.rt.rs.pravosudje.ba
Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH	www.fib.cest.gov.ba
Centar za edukaciju sudija i tužilaca u RS	www.rs.cest.gov.ba
Ministarstvo unutrašnjih poslova RS	www.mup.vladars.net
Poreska uprava Federacije BiH	www.pufbih.ba
Poreska uprava RS	www.poreskaupravar.org
Poreska uprava Brčko distrikta BiH	www.bdcentral.net/index.php/ba/institucije/direkcija-za-finansije/poreska-uprava
Federalna uprava policije	www.fup.gov.ba
Agencija za bankarstvo Federacije BiH	www.fba.ba
Agencija za bankarstvo RS	www.abrs.ba
MONEYVAL	www.coe.int/moneyval
FATF	www.fatf-gafi.org
Egmont grupa	www.egmontgroup.org
Vijeće Europe	www.coe.int/bs/web/about-us
Europska unija	www.europa.eu
Interpol	www.interpol.int
ICITAP	www.justice.gov/criminal-icitap
Razvojni program Ujedinjenih naroda	www.baundp.org
Međunarodni monetarni fond	www.imf.org
Svjetska banka	www.worldbank.org